

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ІНШИМИ ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ

УДК 3.085:330.15;
JEL O13; I23; Q50; M14
DOI: 10.31471/2409-0948-2024-1(29)-97-106

Вербовська Леся Степанівна
кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри менеджменту і адміністрування
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
76019, Івано-Франківськ, вул. Карпатська, 15
e-mail: verlesya@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2509-1194>

Боднар Галина Федорівна
кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри менеджменту і адміністрування
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
76019, Івано-Франківськ, вул. Карпатська, 15
e-mail: g.bodnar@avangardco.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3769-4689>

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ГАРМОНІЗАЦІЇ СПІВПРАЦІ ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Анотація. У статті доведено, що українські заклади вищої освіти у своїй діяльності більше уваги мають приділяти соціальній відповідальності, формувати гармонізовані зі студентами, стейкхолдерами та формувати у суспільстві відношення до гармонізованих стосунків, буття соціально відповідальною особистістю. Обґрунтовано, що соціальна відповідальність, стале управління є на часі в сучасному змінному зовнішньому середовищі, тому має розвиватися через створення ініціатив закладами вищої освіти, а ті в свою чергу мають слугувати майданчиком для підготовки соціально відповідального фахівця. Доведено, що під «соціальною відповідальністю» та «гармонізацією» українським закладам вищої освіти, необхідно розуміти комплексну співпрацю, а в стратегії прописати місію, бачення, цілі, перспективи розвитку, готовність ділитися досвідом та надавати надійні і якісні знання, що створюватиме додану вартість закладу вищої освіти через соціально відповідальні ініціативи в контексті цілей сталого розвитку. В рамках дослідження здійснено аналіз основних факторів соціальної відповідальності; представлено рейтинг впровадження факторів соціальної відповідальності в освітні програми; подано приклади ініціатив, які сприяють підготовці соціально відповідальних фахівців, через які формуються гармонізовані стосунки та може реалізовуватися взаємна відповідальність.

Продемонстровано, що соціальна відповідальність закладу вищої освіти формується через динамічність, гнучкість, відповідаючи потребам та інтересам стейкхолдерів через навчання бути соціально відповідальним, активним, не порушуючи різні сфери впливу, і не ставлячи під загрозу основні функції діяльності закладу вищої освіти. Представлено пропозиції щодо можливостей перегляду освітніх програм, які допоможуть сформувати

основні ініціативи, відповідні політики та практики зі сталого розвитку; розробити ініціативи щодо ділення знаннями, прийняття соціально відповідальних рішень, створення соціально відповідальних ініціативах. Доведено, що українські заклади вищої освіти, керуючись міжнародним досвідом мають розробити ініціативи зі сприяння економічному, технологічному та культурному розвитку, задля посилення соціальної відповідальності та гармонізації стосунків.

Ключові слова: соціальна відповідальність, заклади вищої освіти, гармонізація, сталий розвиток.

Verbovska Lesya Stepanivna

PhD, Associated professor of the Department of Management and Administration

Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas

76019, Ivano-Frankivsk, St. Carpathian, 15

E-mail: verlesya@gmail.com

Bodnar Galyna Fedorivna

PhD, Associated professor of the Department of Management and Administration

Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas

76019, Ivano-Frankivsk, St. Carpathian, 15

e-mail: g.bodnar@avangardco.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3769-4689>

SOCIAL RESPONSIBILITY OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN THE CONTEXT OF HARMONIZATION OF COOPERATION AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Abstract. The article proves that Ukrainian institutions of higher education in their activities should pay more attention to social responsibility, to form harmonized relations with students, stakeholders and to form relations in society to harmonized relations, being a socially responsible individual. It is substantiated that social responsibility and sustainable management are timely in today's changing external environment, therefore it should develop through the creation of initiatives by institutions of higher education, which in turn should serve as a platform for training a socially responsible specialist. It has been proven that under "social responsibility" and "harmonization" of Ukrainian higher education institutions, it is necessary to understand complex cooperation, and in the strategy to write down the mission, vision, goals, prospects for development, readiness to share experience and provide reliable and high-quality knowledge, which will create the added value of the institution higher education through socially responsible initiatives in the context of sustainable development goals. Within the framework of the study, an analysis of the main factors of social responsibility was carried out; the rating of the introduction of social responsibility factors into educational programs is presented; examples of initiatives that contribute to the training of socially responsible specialists are presented, through which harmonized relationships are formed and mutual responsibility can be realized.

It has been demonstrated that the social responsibility of a higher education institution is formed through dynamism, flexibility, meeting the needs and interests of stakeholders through learning to be socially responsible, active, without disturbing various spheres of influence, and without jeopardizing the main functions of the higher education institution. Proposals are presented on the possibilities of revising educational programs that will help shape the main initiatives, relevant policies and practices for sustainable development; develop initiatives for sharing knowledge, making socially responsible decisions, creating socially responsible initiatives. It has been proven that Ukrainian institutions of higher education, guided by international experience, should develop initiatives to promote economic, technological and cultural development, in order to strengthen social responsibility and harmonize relations.

Keywords: social responsibility, institutions of higher education, harmonization, sustainable development.

Постановка проблеми. Заклади вищої освіти в сучасному турбулентному середовищі формують гармонізовані стосунки із набувачами освітніх та наукових послуг, стейкхолдерами і (та) іншими зацікавленими сторонами стаючи досить впливовими соціальними установами формуючи в осіб, які приймають управлінські рішення соціальну поведінку. Соціальна відповідальність закладів вищої освіти стає нормою для них. Сьогодні соціальна відповідальність закладів вищої освіти є основною складовою здійснення впливів на співпрацю в контексті гармонізації та сталого розвитку.

В березні 2014 року Україна підписала Угоду про Асоціацію з ЄС, і в статті 422 прописано [1], що «сторони сприяють встановленню корпоративної соціальної відповідальності та звітності, а також заохочують ведення соціально відповідальної господарської діяльності, яка пропагується Глобальним договором ООН 2000 року, Тристоронньою декларацією МОП щодо засад, котрі стосуються багатонаціональних корпорацій та соціальної політики 1977 року, зі змінами і доповненнями, внесеними у 2006 році, та Керівними принципами ОЕСР для багатонаціональних підприємств 1976 року, зі змінами і доповненнями, внесеними у 2000 році».

Аналіз останніх публікацій. Питанням соціальної відповідальності та гармонізації співпраці в контексті сталого розвитку займається значна кількість як українських, так і міжнародних науковців. Однак, малодослідженим є питання соціальної відповідальності закладів вищої освіти в контексті гармонізації співпраці та сталого розвитку.

Соціальній відповідальності, як і гармонізації співпраці закладів вищої освіти не приділено достатньої уваги, однак в контексті Угоди про асоціацію здійснимо аналіз досліджень.

Клименко І.М. [2] у своєму науковому дослідженні досить уваги приділив вивченню поняття «соціальна відповідальність», зазначає, що «...соціальна відповідальність є невід’ємною складовою сталого розвитку суспільства, урахування факторів щодо забезпечення працівників необхідними соціальними благами, запровадження базових принципів етики бізнесу, збереження навколишнього середовища, турботливого ставлення до локальних ресурсів, дотримуючись основних напрямів соціальної політики на всіх рівнях. А поєднання економічних, соціальних та екологічних інтересів повинна реалізовуватись через відповідну системо-узгоджену взаємну відповідальність людини – держави - суспільства – бізнесу».

Група дослідників [3] з міжнародних університетів досліджували питання соціальної відповідальності університету в контексті підготовки соціально відповідальних фахівців, та зробили наступний висновок, що соціальна відповідальність університету — це динамічна, гнучка та інтегративна модель управління бажаннями, потребами та інтересами, яка залучає всіх суб’єктів освіти та ставить під загрозу основні функції закладів вищої освіти через різні сфери впливу. Зокрема, дані науковці дослідили таку закономірність, що соціальна відповідальність та екологічна освіта, дозволяють визначити наслідки підготовки соціально відповідальних професіоналів, які будуть характеризуватися емпатією та соціально відповідальними щодо поваги та гідності, свободи та громадянства, та навколишнього середовища, що в свою чергу, може призвести до визначення нових принципів та цінностей, пов’язаних зі сталим розвитком та соціальною відповідальністю в цілому.

Під екологічною освітою дослідники [3] розуміють, через внесок у суспільство, ставлячи перед ним завдання, пов’язані з етичними і (та) соціально відповідальними компетенціями; сприянню добробуту і (та) прогресу суспільства. Компетенції пропонують розвивати через комплекс процесів викладання та навчання, які передбачають екологічну та соціальну обізнаність і (та) чутливість. Крім того, дослідники [3] розглядають емпатію та солідарність між людьми та навколишнім середовищем загалом.

Отже, соціальна відповідальність та стале управління набувають актуальності в сучасному змінному зовнішньому середовищі, має розвиватися в даному контексті, а заклад вищої освіти має слугувати площадкою для підготовки соціально відповідальних фахівців.

Розглянемо визначення поняття «гармонізація» наступних авторів, зокрема, Петренко В.П., Варцаба В.І. [4] у своєму науковому дослідженні вивчали гармонізацію співпраці через модель Парето-ефективної рівноваги, визначивши, що «... феномен синергізму в економіці і в управлінні, та можливості його використання в процесах і процедурах управлінської гармонізації стосунків між суб'єктами ринку в даному процесі».

Варцаба В.І. [5] вважає, що в «гармонізації», повинні лежати методи і прийоми гармонізованого встановлення обґрунтованих значень, ..., сформульована на доступному рівні у вигляді спільної для всіх зацікавлених сторін місія, бачення перспектив, мета, цілі, потреби та інтереси».

Боднар Г.Ф. [6] вивчала досвід гармонізації стосунків між «владою» та «бізнесом», стверджує, що лише комплексна співпраця між всіма зацікавленими сторонами створить сприятливий клімат і (та) забезпечить досягнення гармонізації у стосунках.

Цікавим є визначення поняття «гармонізації» авторів [7], які зазначають, що «...питання і оцінка рівня гармонізації взаємодії різних суб'єктів є досить складним, оскільки повинно враховувати дуже суб'єктивні думки, оцінки і позиції самих учасників цієї взаємодії».

Отже, під «соціальною відповідальністю» та «гармонізацією» в контексті цілей сталого розвитку, маємо розуміти, що закладам вищої освіти необхідно формувати комплексну співпрацю, в стратегії прописати місію, цілі, перспективи розвитку, створювати додану вартість закладу вищої освіти через соціально відповідальні ініціативи, які мають реалізовуватися через взаємну відповідальність.

Мета статті. Завдання даної наукової статті, здійснити теоретико-практичне дослідження сутності питання «соціальна відповідальність» та «гармонізація» закладів вищої освіти в контексті сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу. Глобальні проблемні питання виявили багато факторів та впливів, які призвели до того, що все більше суб'єктів господарювання приділяють питанням соціальної відповідальності, не є виключенням і заклади вищої освіти. До основних факторів соціальної відповідальності відносяться [8]

- Сталий розвиток: приділення значної уваги боротьбі з бідністю та дотриманню прав людини.

- Глобалізація: визначення умови праці, розвитку локальної економіки, створення кроків, які допомагатимуть суб'єкту господарювання підтримувати та створювати суспільне благо.

- Врядкування: застосування інструментів, які відображають узгоджені на міжнародному рівні цілі та закони щодо прав людини, навколишнього середовища та боротьби з корупцією.

- Вплив корпоративного сектору: на політичні, соціальні та екологічні системи відносно урядів і громадянського суспільства піднімають питання про вплив і підзвітність.

- Комунікації: розвиток комунікаційних технологій створюючи можливості для покращення діалогу та партнерства.

- Фінанси: сприяння підвищенню вартості акцій, зниженню вартості капіталу та забезпеченню кращого реагування на потреби ринку.

- Етика: покращення корпоративне управління, прозорості, підзвітності та етичності стандартів.

- Послідовність і громада: допомога в побудові почуття спільноти та напрацювання підходу до вирішення спільних проблем.

- Лідерство: гнучкість і стимул для компаній діяти на випередження в багатьох сферах.

- Інструмент для бізнесу: зменшення ризиків та збоїв у бізнесі, відкриття нових можливостей, стимулювання інновацій, покращення репутації бренду, компанії та підвищення ефективності.

Дослідивши праці багатьох науковців, які вивчають «соціальну відповідальність» та «гармонізацію» в контексті сталого розвитку, представимо рейтинг та приклади щодо впровадження факторів соціальної відповідальності в освітні програми, які сприяють підготовці соціально відповідальних фахівців, які створюватимуть гармонізовані стосунки.

В статті автор [9] подає міжнародний рейтинг QS Stars «університетська соціальна відповідальність» в якому містяться наступні показники, представлені у таблиці 1.

Таблиця 1

Міжнародний рейтинг QS Stars «університетська соціальна відповідальність»

Показник	Значення показника	К-ть балів
Соціальні інвестиції та розвиток (Community investment and development)	Університети, що інвестують 1% від їх бюджету / активів або 2 млн дол. США у соціальні проекти, що реалізуються у радіусі 200 км навколо університетського кампусу	20 балів
Благодійність / волонтерство та допомога у разі ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій або стихійного лиха (Charity work and disaster relief)	Університети, які надають благодійну фінансову допомогу у розмірі 1% від їх бюджету / активів або 2 млн дол. США на благодійні цілі у межах національного або міжнародного рівня.	10 балів
Регіональний розвиток людського капіталу (Regional human capital development)	Даний показник вимірюється часткою випускників університету, працевлаштованих у регіоні, або часткою місцевих студентів, що навчаються в університеті у регіоні.	10 балів
Вплив на навколишнє середовище (Environmental impact)	Даний показник передбачає наявність в університеті відповідних політик і програм: - веб-сторінка щодо сталого розвитку (a sustainability webpage); - програма з енергозбереження / раціонального використання енергетичних ресурсів (an energy conservation program); - програма з охорони і раціонального використання водних ресурсів (a water conservation program); - програма з вторинної переробки та утилізації відходів, транспортна політика (recycling program and a transportation policy).	10 балів

Джерело: сформовано авторами на основі [9]

Українські заклади вищої освіти ще не в повній мірі, приділяють увагу складовим сталого розвитку. Звернемося до досвіду польських закладів освіти, які приділяють значну увагу даному питанню.

Дослідниця [10, ст. 14-15] наводить приклади університетів, які в місіях університету заявляють про надання надійних знань, готовність ділитися результатами своїх досліджень.

Авторка констатує, що, частині концепції соціальної відповідальності, польські заклади вищої освіти декларують тісну співпрацю не лише з науковими установами (вітчизняними та закордонними), а й з галузевими установами та компаніями, на всіх рівнях, регіональний – національний – міжнародний, а це свідчить про гармонізацію стосунків. Для налагодження співпраці створено ряд інституцій та платформ: Платформа для експертів, Економічна рада – контактна платформа з економіки, Центр науково-технічних знань та інформацій, Центр трансферу технологій, археологічні проекти, академічний інкубатор; Відділи підприємництва/інновацій, Департамент взаємодії з адміністрацією та економікою, Центр трансферу технологій CITTRU, також працює Конвенція зовнішніх зацікавлених сторін на факультетах міжнародних та політичних досліджень.

У рамках передачі знань, заклади вищої освіти пропонують навчання та експертизу, більшість з них є платними або частково платними (що не відповідає принципам соціальної відповідальності), однак, щодо «чистої» діяльності в рамках соціальної відповідальності, то до них належать безкоштовні Юридичні клініки при багатьох університетах (де для отримання консультації достатньо надати документи щодо справи, прийти на консультацію, викласти проблему).

Польські заклади вищої освіти просувають знання в суспільстві за допомогою музеїв, надаючи доступ до бібліотечних ресурсів або свого роду патронаж над культурними цінностями, якими володіє університет, наприклад, історичні будівлі. Деякі заклади вищої освіти мають ботанічний сад, екологічну станцію, та інші цікаві місця для відвідування, відпочинку чи екскурсій. Такі місця є відкритими для мешканців міста, краю та туристів (необхідно купити вхідний квиток).

Для того щоб бути більш соціально відповідальним, університети орієнтуються на вузькі галузі знань, до прикладу існують ініціативи з вивчення китайської чи корейської мови та популяризацію культури тієї чи іншої країни. Яскравим прикладом є створення спеціального порталу NICOLAUS COPERNICUS THORUNENSIS, де представлено спадщину Миколи Коперника, засновану, серед іншого, на зібраній інформації про його життя, та оцифрування архівних рукописів, які створив цей видатний поляк.

До прикладу Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу приймає активну участь щодо діленням досвіду та знаннями через доступ до музейних експонатів, які представлено в Геологічному музеї, а саме, проведення воркшопів для школярів [11]; Міжнародного конкурсу студентських наукових робіт «Управлінські, соціальні та поведінкові науки у реалізації засад сталого розвитку» за напрямками [12]; Бізнес-Інкубатор проводить навчальні курси «Успіх у бізнесі» для підприємців громади та всіх зацікавлених осіб та інші заходи [13], навчально-наукові Лабораторії ІФНТУНГУ, до прикладу, з музеєзнавства та етнографії Прикарпаття, яку створено «.. відповідно до стратегії розвитку освітньо-наукової екосистеми університету – задля всебічного професійного, інтелектуального й творчого формування особистості, національної свідомості, активної життєвої позиції на засадах духовних надбань українського народу» [14] та інші заходи які відповідають стратегії та концепції соціальної відповідальності.

В міжнародних закладах вищої освіти велика увага приділяється освітній компоненті, яка сприяє підготовці соціально підготовлених фахівців. В статті авторка [15] наводить приклади ініціатив польських закладів вищої освіти, які налагодили ефективну роботу з впровадження концепції сталого розвитку. Популярними заходами є розробка різноманітних етичних кодексів для студентів, аспірантів, науковців тощо.

Кожен заклад вищої освіти обирає для себе свою ініціативу із впровадження цілей сталого розвитку, яку реалізують через [15]:

Програма післядипломної освіти: «КСВ. Цілі сталого розвитку в стратегії компанії» – програма надає знання про розробку етичних і відповідальних бізнес-стратегій з використанням ЦСР ООН, а також набуття навичок і компетенцій для ефективного використання різноманітних інструментів управління КСВ у сучасній компанії.

Курс «Корпоративна соціальна відповідальність» – кожен модуль починається з теоретичного вступу, містить приклади та коментарі експертів, які є лідерами в певній темі.

Наука та сталий розвиток: PhD Skills Academy, навчання м'яких навичок, інтеграція академічного середовища з іншими предметами, що підтримує діяльність докторантів. Теми, які обговорюються на зустрічах, стосуються, в тому числі, мобільності докторантів.

Відповідальний кампус: Підтримка людей з обмеженими можливостями, комплексний підхід до проблем, з якими стикаються студенти з обмеженими можливостями. Існуючі програми: запозичення спеціалізованого обладнання (включаючи комп'ютери, планшети, портативні розширювачі та лупи, скринінгові програми, диктофони, шрифт Брайля); особистий помічник; адаптація студентських гуртожитків.

Діалог із суспільством: Дитячі університетські заняття адресовані учням початкових класів, основна мета яких популяризація науки, та показати, що навчання не є нудним і важким, а навпаки, це чудова можливість поглибити свої захоплення та інтереси.

Культура соціальної відповідальності: Донорство крові, щорічна кампанія зі збору якомога більшої кількості крові за участю студентів і працівників.

Етичне лідерство: Академія управлінських компетенцій, головним завданням є організація безкоштовного навчання студентів, випускників та місцевої громади відповідальному управлінню. Навчання проводять топ-менеджери відомих вітчизняних і міжнародних підприємств. Навчання проводяться на постійній основі.

В статті [16] авторами запропоновано ряд пропозиції щодо реалізація цілей сталого розвитку закладами вищої освіти [16]:

- інтеграція у навчальні програми розуміння сталого розвитку;
- реалізація студентами, викладачами та іншими учасниками освітнього процесу ініціатив зі сталого розвитку;
- партнерства закладу вищої освіти для реалізації цілей сталого розвитку;
- розвиток науки та комерціалізація результатів наукових досліджень задля сталого розвитку;
- забезпечення функціонування інфраструктури закладу вищої освіти на засадах сталого розвитку;
- для забезпечення сталого розвитку розробити систему показників для оцінювання поступу закладу вищої освіти.

Отже, може констатувати, той факт, що українським закладам вищої освіти потрібно бути більш відкрити до школярів, студентів, мешканців краю, всіх зацікавлених сторін, в контексті соціальної відповідальності, досягненні гармонізованих стосунків задля підготовки соціально відповідального випускника. Поданий нами досвід польських закладів вищої освіти показує, що українським закладам вищої освіти, існує достатня кількість ініціатив, які можуть бути реалізовані на базі університетів. Ініціативи є показовим прикладом, того як вище керівництво закладів вищої освіти, студенти, стейкхолдери формують у суспільстві відношення гармонізованих стосунків та буття соціально відповідальним.

Висновки. Можемо констатувати, що соціальна відповідальність університету формується через динамічність та гнучкість, яка відповідає потребам та інтересам всіх зацікавлених сторін; формує свідомість в суспільстві через навчання бути соціально свідомим та активним, не ставлячи під загрозу основні функції закладу вищої освіти, і не порушуючи різні сфери впливу. Українські заклади вищої освіти мають можливості перегляду освітніх програм, включивши відповідні політики та практики зі сталого розвитку; ділення знаннями та прийняття соціально відповідальних рішень та створення соціально відповідальних ініціативах. Заклади вищої освіти мають сприяти економічному, технологічному та культурному розвитку, як наслідок посилиться вплив на гармонізацію стосунків. Дане питання є досить важливим, та потребує подальших наукових досліджень.

Література

1. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
2. Клименко І. М. Корпоративна соціальна відповідальність в контексті цілей сталого розвитку. Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток». 2018. № 8. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/8_2018/107.pdf
3. Pedro Severino-González, Dolores Gallardo-Vázquez, Héctor Saldía-Barahona, Tomy Villanueva-Arequipeño, Giuseppe Sarmiento-Peralta and José de Jesús Romero-Argueta February University social responsibility and environmental education. challenges for the training of socially responsible professionals. 2024. Vol. 49. No 2. P. 104-110. URL: https://www.interciencia.net/wp-content/uploads/2024/03/04_7056_A_Severino_v49n2_7.pdf
4. Варцаба В.І., Петренко В.П. Модель Парето-ефективних стосунків контрагентів ринку з позиції концепції інкременталізму як основа гармонізації їх цілей та інтересів. Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу (серія «Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості»). 2014. № 2 (10). С. 86-93. URL: <https://eung.nung.edu.ua/index.php/ecom/article/view/172/160>
5. Варцаба В. І. Теорія гармонії та гармонізації як основа удосконаленні управління людськими ресурсами соціально-економічних систем. Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу (серія «Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості»). 2013. № 1 (7). С. 79-90. URL: <https://eung.nung.edu.ua/index.php/ecom/article/view/98/92>
6. Боднар Г.Ф. До питання гармонізації бізнесу та влади в умовах податкової реформи. Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу (серія «Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості»). 2014. № 2 (10). С. 82-85. URL: <https://eung.nung.edu.ua/index.php/ecom/article/view/171/159>
7. Petrenko Viktor, Polyanska Alla, Verbovska Lesya, Galyna Bodnar A view on harmonization of interaction of business entities in conditions of change. Published by Springer. "Innovations in Industrial Engineering". LNME. 2021. P. 342-359. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-030-78170-5_30
8. Hohnen Paul Corporate Social Responsibility An Implementation Guide for Business. 2007. p.115. URL: https://www.iisd.org/system/files/publications/csr_guide.pdf
9. Власова І. В. Соціальна відповідальність університетів у контексті сталого розвитку. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Вип. 82. 2021. С. 31-35. URL: <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2021.82.07>; <https://lib.iitta.gov.ua/731680/1/9.pdf>
10. Cichowicz Ewa, Nowak Agnieszka K. Społeczna odpowiedzialność wyższych uczelni w polsce jako przejaw realizacji idei ekonomicznej teorii zrównoważonego rozwoju. Czasopismo Gospodarka w Praktyce i Teorii. 2018. Tom 50. No 1. P. 7-19. URL: <http://dx.doi.org/10.18778/1429-3730.50.01>; <https://czasopisma.uni.lodz.pl/gospodarka/article/view/4366/3806>
11. Ліцеїсти в гостях у ІФНТУНГ. URL: <https://nung.edu.ua/news/shkolyari-v-hostyakh-u-ifntunh>
12. Міжнародний конкурс студентських наукових робіт «Управлінські, соціальні та поведінкові науки у реалізації засад сталого розвитку». URL: <https://nung.edu.ua/departament/institut-ekonomiky-ta-menedzhmentu/mizhnarodnyy-konkurs-studentskykh-naukovykh-robot>
13. «Успіх у бізнесі» працює задля успіху у бізнесі! URL: <https://nung.edu.ua/news/uspikh-v-biznesi-pratsyuye-zadlya-uspikhu-v-biznesi>
14. Домівка української душі. URL: <https://nung.edu.ua/news/domivka-ukrayinskoyi-dushi>
15. Khovrak Inna Higher education institutions as a driver of sustainable social development: Polish experience for Ukraine. Environmental Economics. 2020. 11(1), p. 1-13. URL: [http://dx.doi.org/10.21511/ee.11\(1\).2020.01](http://dx.doi.org/10.21511/ee.11(1).2020.01)

16 Запухляк І. Б., Вербовська Л. С., Маланюк Н. І., Бойко М. Ол. Зміни закладів вищої освіти на шляху до сталого розвитку. Науковий вісник ІФНТУНГ. Серія: Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості. 2023. № 2(28), С. 96-107. DOI: [10.31471/2409-0948-2023-2\(28\)-96-107](https://doi.org/10.31471/2409-0948-2023-2(28)-96-107); URL: <https://eung.nung.edu.ua/index.php/ecom/article/view/583/399>

References

1 Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their member states, on the other hand. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

2 Klymenko I. M. Corporate social responsibility in the context of sustainable development goals. Electronic magazine "Public administration: improvement and development". 2018. No. 8. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/8_2018/107.pdf

3. Pedro Severino-González, Dolores Gallardo-Vázquez, Héctor Saldía-Barahona, Tomy Villanueva-Arequipeño, Giuseppe Sarmiento-Peralta and José de Jesús Romero-Argueta February University social responsibility and environmental education. challenges for the training of socially responsible professionals. 2024. Vol. 49. No 2. P. 104-110. URL: https://www.interciencia.net/wp-content/uploads/2024/03/04_7056_A_Severino_v49n2_7.pdf

4 Vartsaba V.I., Petrenko V.P. The model of Pareto-efficient relations of market counterparties from the standpoint of the concept of incrementalism as a basis for harmonizing their goals and interests. Scientific Bulletin of the Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas (series "Economics and Management in the Oil and Gas Industry"). 2014. No. 2 (10). P. 86-93. URL: <https://eung.nung.edu.ua/index.php/ecom/article/view/172/160>

5 Vartsaba V. I. The theory of harmony and harmonization as a basis for improving the management of human resources of socio-economic systems. Scientific Bulletin of the Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas (series "Economics and Management in the Oil and Gas Industry"). 2013. No. 1 (7). P. 79-90. URL: <https://eung.nung.edu.ua/index.php/ecom/article/view/98/92>

6 Bodnar G.F. To the issue of harmonization of business and government in the conditions of tax reform. Scientific Bulletin of the Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas (series "Economics and Management in the Oil and Gas Industry"). 2014. No. 2 (10). P. 82-85. URL: <https://eung.nung.edu.ua/index.php/ecom/article/view/171/159>

7 Petrenko Viktor, Polyanska Alla, Verbovska Lesya, Galyna Bodnar A view on harmonization of interaction of business entities in conditions of change. Published by Springer. "Innovations in Industrial Engineering". LNME. 2021. P. 342-359. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-030-78170-5_30

8 Hohnen Paul Corporate Social Responsibility An Implementation Guide for Business. 2007. p.115. URL: https://www.iisd.org/system/files/publications/csr_guide.pdf

9 Vlasova I. V. Social responsibility of universities in the context of sustainable development. Series 5. Pedagogical sciences: realities and prospects. 2021. Iss. 82. Art. 31-35. URL: <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2021.82.07>; <https://lib.iitta.gov.ua/731680/1/9.pdf>

10 Cichowicz Ewa, Nowak Agnieszka K. Społeczna iznośćą wyszych universiteit wpolsce jako przejaw realization idei ekonomicznej teorii złydywenego rozwój. Czasopismo Gospodarka w Praktyce i Teorii. 2018. Vol. 50. No. 1. P. 7-19. URL: <http://dx.doi.org/10.18778/1429-3730.50.01>; <https://czasopisma.uni.lodz.pl/gospodarka/article/view/4366/3806>

11 Lyceum students visiting IFNTUNG. URL: <https://nung.edu.ua/news/shkolyari-v-hostyakh-u-ifntunh>

12 International competition of student scientific works "Management, social and behavioral sciences in the implementation of the principles of sustainable development". URL: <https://nung.edu.ua/department/institut-ekonomiky-ta-menedzhmentu/mizhnarodnyy-konkurs-studentskykh-naukovykh-robot>

13 "Success in business" works for success in business!

URL: <https://nung.edu.ua/news/uspikh-v-biznesi-pratsyuye-zadlya-uspikhu-v-biznesi>

14 Home of the Ukrainian soul. URL: <https://nung.edu.ua/news/domivka-ukrayinskoyi-dushi>

15 Khovrak Inna Higher educational institutions as a driver of sustainable social development: Polish experience for Ukraine. *Environmental Economics*. 2020. 11(1), p. 1-13. URL: [http://dx.doi.org/10.21511/ee.11\(1\).2020.01](http://dx.doi.org/10.21511/ee.11(1).2020.01)

16 Zapukhlyak I.B., Verbovska L.S., Malanyuk N.I., Boyko M. Ol. Changes in institutions of higher education on the way to sustainable development. *IFNTUNG scientific bulletin. Series: Economics and management in the oil and gas industry*. 2023. No. 2(28). P. 96-107. DOI: [10.31471/2409-0948-2023-2\(28\)-96-107](https://doi.org/10.31471/2409-0948-2023-2(28)-96-107); URL: <https://eung.nung.edu.ua/index.php/ecom/article/view/583/399>